

Bruxelles, 20. svibnja 2021.
(OR. en)

8979/21

RECH 232

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	19. svibnja 2021.
Za:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2021) 252 final
Predmet:	KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA o globalnom pristupu istraživanju i inovacijama <i>Europska strategija za međunarodnu suradnju u svijetu koji se mijenja</i>

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2021) 252 final.

Priloženo: COM(2021) 252 final

Bruxelles, 18.5.2021.
COM(2021) 252 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

o globalnom pristupu istraživanju i inovacijama

Europska strategija za međunarodnu suradnju u svijetu koji se mijenja

Globalni pristup istraživanju i inovacijama

Europska strategija za međunarodnu suradnju u svijetu koji se mijenja

1. UVOD

Mobilizacija istraživača i inovatora bit će presudna za dobrobit građana i generacija koje dolaze. Za razvoj inovativnih rješenja radi postizanja zelene i digitalne tranzicije u skladu s ciljevima održivog razvoja¹ i za promicanje otpornosti, prosperiteta, konkurentnosti te gospodarske i društvene dobrobiti Europe potrebna je prekogranična suradnja dosad neviđenih razmjera.

EU je zahvaljujući svojim politikama i programima glavni pokretač internacionalizacije istraživanja i inovacija². Uzajamna otvorenost, slobodna razmjena ideja i zajedničko stvaranje rješenja ključni su za stjecanje i unapređenje temeljnih znanja i važan su dio dinamičnog inovacijskog ekosustava.

Međutim, otvorenost suradnje koja je svojstvena djelovanju EU-a odvija se u transformiranom globalnom okruženju. Druge velike znanstvene sile sada ulažu u znanost veći postotak svojeg bruto domaćeg proizvoda od EU-a, geopolitičke tenzije rastu, a ljudska prava i temeljne vrijednosti, kao što je akademska sloboda, dovode se u pitanje. S namjerom da preuzmu tehnološko vodstvo, neke zemlje sve češće poduzimaju diskriminirajuće mjere, koristeći istraživanje i inovacije za vršenje globalnog utjecaja i društvene kontrole. Potrebno je povećati prosperitet i gospodarsku konkurentnost EU-a, kao i njegovu sposobnost da samostalno pribavlja i pruža svojim građanima ključne tehnologije i usluge koje su sigurne i pouzdane.

U odgovoru na aktualne globalne trendove EU bi trebao biti uzor drugima i promicati multilateralizam na temelju pravila³, težiti uzajamnoj otvorenosti suradnje u istraživanjima i inovacijama radi olakšavanja globalnih odgovora na globalne izazove i razmjenjivati primjere dobre prakse. Trebao bi promicati ciljeve otvorene strateške autonomije⁴ prilagođavanjem bilateralne suradnje s trećim zemljama u određenim područjima.

Komisija u ovoj komunikaciji iznosi novu strategiju kojom se:

- ponovno potvrđuje obveza EU-a da bude primjer u očuvanju otvorenosti međunarodne suradnje u području istraživanja i inovacija, istodobno promičući ravnopravne uvjete i uzajamnost potkrijepljene temeljnim vrijednostima,

¹ <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>

² *Jačanje i usmjeravanje međunarodne suradnje EU-a u području istraživanja i inovacija: strateški pristup* (COM/2012/497); vidjeti i izvješća o provedbi strategije za međunarodnu suradnju u području istraživanja i inovacija iz 2014. (COM(2014) 567), 2016. (COM(2016) 657) i 2018. (SWD(2018) 307, Prilog 10.).

³ *Povećanje doprinosa EU-a multilateralizmu koji se temelji na pravilima* (JOIN(2021) 3).

⁴ Dugoročna i međusektorska perspektiva jačanja otvorene strateške autonomije Europe bit će iznesena i u Izvješću Komisije o strateškim predviđanjima 2021.

- jača vodeća uloga EU-a u podupiranju multilateralnih partnerstava za istraživanja i inovacije kako bi se pronašla nova rješenja za zelene, digitalne, zdravstvene, društvene i inovacijske izazove.

Nekoliko je načina primjene globalnog pristupa:

- prilagođavanje bilateralne suradnje EU-a u istraživanju i inovacijama kako bi bila kompatibilna s europskim interesima i vrijednostima te kako bi se ojačala otvorena strateška autonomija EU-a,
- mobiliziranje znanosti, tehnologije i inovacija za ubrzavanje održivog i uključivog razvoja te prelazak na otporna društva i gospodarstva zasnovana na znanju u zemljama s niskim i srednjim dohotkom, i
- inicijative koje se provode po uzoru na pristup Tim Europa, koje objedinjuju mjere EU-a, financijskih institucija i država članica kako bi se povećala njihova djelotvornost i učinak.

Poslužit će i kao smjernice za provedbu međunarodne dimenzije novog programa EU-a za civilna istraživanja i inovacije, Obzor Europa, i njegovih sinergija s drugim programima EU-a, osobito Instrumentom za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa.

2. POTVRDA PREDANOSTI EU-A MEĐUNARODNOJ OTVORENOSTI I TEMELJNIM VRIJEDNOSTIMA U ISTRAŽIVANJU I INOVACIJAMA

Da bi promicao globalnu otvorenost i znanstvenu razmjenu, EU bi trebao nastojati postati privlačniji centar visokokvalitetnih te intenzivnih istraživanja i inovacija. Znanstvenim istraživanjima pogoduju sloboda mišljenja, razvoj kritičkog razmišljanja, argumentacija koja se temelji na dokazima i odbacivanje argumenta autoriteta. EU bi stoga trebao nastaviti nuditi istraživačima i inovatorima demokratsko, uključivo i poticajno okruženje, lišeno političkog uplitanja, u kojemu vladaju akademska sloboda i prilike za istraživanje vođeno radoznalošću, uz poštovanje i zaštitu Povelje EU-a o temeljnim pravima.

Trebao bi osigurati da se tehnologija razvija za dobrobit pojedinaca i društava, bez autoritarizma i uz poštovanje visokih standarda etičnosti i ljudskih prava. EU bi trebao biti primjer u osiguravanju inovacijskog ekosustava koji se temelji na pravilima i u kojem se štite prava intelektualnog vlasništva koja osigurava neovisan pravosudni sustav. Zaštita i provedba prava intelektualnog vlasništva trebala bi pridonijeti prijenosu, promicanju i širenju tehnoloških inovacija tako da se ostvaruje društvena i gospodarska dobrobit.

Kako bi ojačao svoje dugoročne istraživačke i inovacijske lance vrijednosti, EU bi trebao poticati istraživače i inovatore da daju doprinos i ostvaruju koristi od globalnih inovacijskih ekosustava. Trebao bi i dalje promicati suradnju u razvoju ljudskog kapitala na temelju osposobljavanja i mobilnosti istraživača, a osobito aktivnosti Marie Skłodowska-Curie⁵.

⁵ https://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/node_en

Da bi se održalo vodstvo EU-a, program za istraživanja i inovacije ostat će otvoren svijetu. To znači da će u većem dijelu programa Obzor Europa moći sudjelovati sudionici iz cijelog svijeta bez obzira na mjesto nastana ili prebivališta. EU će u većini slučajeva financirati sudjelovanje pravnih subjekata s nastanom u zemljama s niskim i srednjim dohotkom u programu Obzor Europa radi podupiranja razvoja njihovih istraživačkih i inovacijskih kapaciteta, u sinergiji s Instrumentom za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju.

Pridruživanje trećih zemalja Obzoru Europa omogućuje njihovim građanima i organizacijama da sudjeluju u pripadajućim aktivnostima u podjednakoj mjeri kao građani i organizacije iz država članica EU-a⁶. Pridruživanje programu Obzor Europa omogućuje EU-u i njegovim partnerima da usklade ciljeve politike istraživanja i inovacija, objedine resurse, dijele troškove i steknu uzajaman pristup informacijama, stručnom znanju i talentiranim stručnjacima, istraživačkoj infrastrukturi i novim tržištima za inovatore. Kao izraz predanosti EU-a međunarodnoj otvorenosti, Obzor Europa sada omogućuje pridruživanje svih zemalja koje dijele europske vrijednosti i imaju izražen duh znanosti, tehnologije i inovacija.

Kako bi se istodobno ojačala uloga EU-a u suradnji utemeljenoj na pravilima i vrijednostima tako da se usklade vanjske istraživačke i inovacijske politike EU-a i država članica, s međunarodnim će se partnerima raspravljati o vrijednostima i načelima na kojima počiva međunarodna suradnja u području istraživanja i inovacija. Te će se rasprave odvijati na Forumu EIP-a za tranziciju, koji je dio kvalitetnijeg europskog istraživačkog prostora⁷, i voditi prema europskom Paktu za istraživanje i inovacije, predstavljenom 2021.

EU bi trebao nastojati postići zajednički dogovor s međunarodnim partnerima oko provedbe sljedećih pitanja:

Akadska sloboda. Akadska sloboda, integritet i institucionalna autonomija okosnica su sveučilišta i ustanova visokog obrazovanja u EU-u. Unija i države članice trebale bi promicati i štiti ove zajedničke temeljne vrijednosti na međunarodnoj razini i promicati načela Deklaracije iz Bonna o slobodi znanstvenog istraživanja⁸ u odnosim s trećim zemljama.

Etičnost i integritet istraživanja. Brz razvoj novih tehnologija zahtijeva kontinuirano preispitivanje postojećih pristupa rješavanju etičkih pitanja i osiguravanju antropocentričnih tehnoloških inovacija. EU bi trebao nastaviti međunarodno promicati Europski kodeks ponašanja za istraživački integritet i Globalni kodeks ponašanja za istraživanja u područjima koja su siromašna resursima. Proširiti će svoje međunarodne dijaloge preko europskih mreža za etička pitanja i integritet i podupirati svjetske konferencije o istraživačkom integritetu⁹.

⁶ Sljedeće su se zemlje prethodno pridružile programu Obzor 2020. i izrazile interes za pridruživanje Obzoru Europa: Norveška, Island, Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija, Turska, Gruzija, Armenija, Ukrajina, Moldova, Tunis, Izrael, Farski Otoci i Švicarska. Ujedinjena Kraljevina pridružit će se na temelju Sporazuma o trgovini i suradnji s EU-om, a Maroko i Kosovo* izrazili su interes za pridruživanje.

⁷ *Novi EIP za istraživanje i inovacije* (COM(2020) 628).

⁸ https://www.bmbf.de/files/10_2_2_Bonn_Declaration_en_final.pdf

⁹ Uz sudjelovanje međunarodnih organizacija kao što su Svjetska zdravstvena organizacija i Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu.

Rodna ravnopravnost, raznolikost i uključivanje. EU bi u međunarodnu suradnju trebao integrirati rodnu dimenziju u skladu s Komisijinom Strategijom za rodnu ravnopravnost 2020.–2025.¹⁰ i planom EU-a za rodnu ravnopravnost i jačanje položaja žena u okviru vanjskog djelovanja EU-a¹¹. Kroz dijaloge s trećim zemljama trebao bi u istraživanju i inovacijama na svjetskoj razini poticati rodnu ravnotežu i ravnopravnost, jačanje položaja mladih, uključivanje i raznolikost u širem smislu¹².

Otvoreni podaci i otvorena znanost. Otvoreni, standardizirani i interoperabilni istraživački podaci koriste i EU-u i ostatku svijeta kad ih takvima čine i druge zemlje i regije. EU bi trebao nastaviti podržavati tijela i platforme kao što su Udruga za istraživačke podatke i Odbor za podatke Međunarodnog vijeća za znanost, kao i rad OECD-a, UN-a i skupine G-7. Globalni cilj je da skupovi podataka budu vidljivi, dostupni, interoperabilni i ponovno upotrebljivi (FAIR). EU će podupirati i međunarodno djelovanje europskog oblaka za otvorenu znanost.

Standardi. Vodeću ulogu koju EU ima u utvrđivanju globalnih standarda treba unaprijediti intenzivnijom međunarodnom suradnjom u prenormativnim i standardizacijskim istraživanjima.

Donošenje politika na temelju dokaza. EU i države članice postali su predvodnici u donošenju politika na temelju dokaza. Trebali bi dijeliti svoja znanstvena istraživanja radi stjecanja uvida u politike i iskustva te surađivati s globalnim mrežama.

Uz to, veći fokus na znanost i tehnologiju u vanjskim i sigurnosnim politikama EU-a u smislu „**znanstvene diplomacije**” pomogao bi EU-u da projicira meku silu i djelotvornije ostvaruje svoje gospodarske interese i vrijednosti, zadovoljava potražnju i interes partnerskih zemalja i zauzme položaj svjetske sile u području istraživanja i inovacija.

U koordinaciji s državama članicama Foruma EIP-a za tranziciju¹³ EU bi 2021. trebao razviti načela za međunarodnu suradnju u području istraživanja i inovacija te ih zatim promicati u multilateralnom dijalogu s partnerskim zemljama i međunarodnim forumima.

3. URAVNOTEŽENJE GLOBALNOG PRISTUPA EU-A ISTRAŽIVANJU I INOVACIJAMA: USUSRET RAVNOPRAVNIM UVJETIMA I UZAJAMNOSTI

Rad EU-a na promicanju uzajamne otvorenosti na svjetskoj razini mogle bi ugroziti geopolitičke tenzije koje prate gospodarsku preobrazbu. Zbog natjecanja za tehnološko vodstvo određene treće zemlje donose restriktivne ili diskriminirajuće mjere koje su

¹⁰ *Unija ravnopravnosti: Strategija za rodnu ravnopravnost 2020.–2025.* (COM/2020/152 final).

¹¹ https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/swd_2020_284_en_final.pdf

¹² Plan EU-a za politiku Unije ravnopravnosti koji obuhvaća i druga područja osim rodne ravnopravnosti utvrđen je u sljedećim strategijama i okvirima: Akcijski plan EU-a za antirasizam za razdoblje 2020.–2025. (COM(2020) 565 final); Strategija o ravnopravnosti LGBTIQ osoba 2020.–2025., (COM(2020) 698 final); Strateški okvir EU-a za jednakost, uključivanje i sudjelovanje Roma (COM(2020) 620 final); Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021.–2030. (COM(2021) 101 final).

¹³ Novi EIP za istraživanje i inovacije (COM(2020) 628).

nepravedne prema inovatorima, poduzećima i osobito novoosnovanim poduzećima u EU-u. Vanjsko uplitanje pak može ugroziti integritet i autonomiju na kojima počivaju istraživački i inovacijski sustavi EU-a.

Zbog toga je potrebno uravnotežiti pristup EU-a kako bi se bolje zaštitili njegovi interesi, vrijednosti i stručna znanja, povećala njegova otpornost te istovremeno zadržala otvorenost za suradnju.

EU bi trebao odlučnije promicati ravnopravne uvjete i uzajamnost radi poštovanja temeljnih vrijednosti i načela, zaštite prava intelektualnog vlasništva, jamčenja sigurnosti opskrbe i poticanja pravednih inovacijskih ekosustava koji nisu narušeni neprimjerenim pravilima ili stranim subvencijama, u skladu s nedavno predloženom uredbom za rješavanje problema narušavanja uzrokovanih stranim subvencijama te ažuriranom industrijskom strategijom¹⁴. Mjere bi se trebale usmjeriti na utvrđivanje otvorenih standarda, nediskriminirajuće državne subvencije i izbjegavanje protekcionističkih zakona.

EU bi trebao te točke razmatrati na međunarodnim forumima, primjerice skupovima Svjetske trgovinske organizacije i Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo. Trebao bi prema potrebi i izravno surađivati s trećim zemljama kroz dijaloge i pregovore u okviru relevantnih sporazuma, kao što su sporazumi o pridruživanju na temelju okvirnog programa, sporazumi u području znanosti i tehnologije¹⁵ između EU-a i trećih zemalja te sporazumi EU-a o trgovini i ulaganjima, uključujući Sporazum WTO-a o trgovinskim aspektima prava intelektualnoga vlasništva¹⁶.

Komisija namjerava u ime EU-a pregovarati o specifičnim planovima za suradnju u području istraživanja i inovacija s trećim zemljama koje imaju snažnu podlogu za to. U tim bi se neobvezujućim instrumentima trebali jasno utvrditi okvirni uvjeti koje bi obje strane trebale ispuniti te ključne etape i rokovi provedbe. EU bi svaki daljnji nastavak i širenje bilateralne suradnje trebao uvjetovati konkretnim napretkom, koji se prati na terenu, u skladu s ciljevima iz planova.

Člankom 22. stavkom 5. Uredbe o uspostavi programa Obzor Europa predviđeno je da se sudjelovanje u aktivnostima u okviru programa Obzor Europe može ograničiti programom rada ako postoji opravdana potreba zaštite strateške imovine¹⁷, interesa¹⁸, autonomije¹⁹ ili

¹⁴ COM(2021) 223 final; COM(2021) 350 final.

¹⁵ Europska unija sklopila je sporazume u području znanosti i tehnologija s Alžirom, Argentinom, Australijom, Brazilom, Kanadom, Čileom, Kinom, Egiptom, Indijom, Japanom, Jordanom, Južnom Korejom, Meksikom, Marokom, Novim Zelandom, Rusijom, Južnom Afrikom, Švicarskom, Tunisom, Ukrajinom i Sjedinjenim Američkim Državama.

¹⁶ https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_e.htm

¹⁷ Primjerice, osjetljiva infrastruktura u vlasništvu EU-a, kao što su sateliti Galileo ili Copernicus, čije bi narušavanje znatno utjecalo na EU zbog nemogućnosti održavanja tih funkcija.

¹⁸ Obuhvaćaju ofenzivne i defenzivne interese koje je EU odredio u različitim komponentama svoje vanjske politike, promicanje temeljnih prava i vrijednosti ili zaštitu prava intelektualnog vlasništva.

¹⁹ Kao što je navedeno u Reviziji trgovinske politike, otvorena strateška autonomija obuhvaća i. otpornost i konkurentnost za jačanje gospodarstva EU-a; ii. održivost i pravednost, odražavajući potrebu za odgovornim i pravednim djelovanjem EU-a i iii. odlučnost i suradnju utemeljenu na pravilima radi isticanja prednosti koju EU

sigurnosti²⁰ EU-a. U tim bi iznimnim i opravdanim okolnostima EU mogao ograničiti sudjelovanje u programu samo na pravne subjekte koji imaju nastan u državama članicama ili pravne subjekte koji imaju nastan u određenim pridruženim ili trećim zemljama. Programom rada može se isključiti sudjelovanje pravnih subjekata s nastanom u Uniji ili pridruženim zemljama koje izravno ili neizravno kontroliraju nepridružene treće zemlje.

Sva ograničenja treba primjenjivati u skladu s postupkom utvrđenim zakonodavstvom EU-a i obvezama EU-a prema međunarodnim sporazumima. Ograničenja trebaju biti iznimna i opravdana kako bi programi u pravilu ostali otvoreni.

Kako bi osigurala da EU i države članice usklade pristup ostvarivanju otvorene strateške autonomije u određenim područjima istraživanja i inovacija time što prilagođavaju međunarodnu suradnju konkretnim političkim interesima, Komisija predlaže savjetovanje s državama članicama na odgovarajućim forumima.

Komisija kao preventivnu mjeru predlaže odgovarajuću primjenu odredaba iz Uredbe o uspostavi programa Obzor Europa za daljnje ublažavanje rizika za interese EU-a, primjerice odredaba o iskorištavanju rezultata u nepridruženim trećim zemljama (članak 39. stavak 6.), o prijenosu vlasništva nad rezultatima (članak 40. stavak 4.) ili o sigurnosnim sporazumima s trećim zemljama (članak 20. stavak 1.).

Komisija namjerava objaviti smjernice za rješavanje problema vanjskog uplitanja koje su namijenjene istraživačkim organizacijama i institucijama visokog obrazovanja u EU-u. Cilj smjernica je zaštititi temeljne vrijednosti zaštitom akademske slobode, integriteta i institucionalne autonomije te zaštititi učenike i studente, istraživače i inovatore i ključne rezultate istraživanja od stranih aktera koji vrše djela prinude, prikrivanja, obmane ili korupcije.

Komisija će objaviti i kodeks prakse o pametnoj upotrebi intelektualnog vlasništva²¹, u skladu s Akcijskim planom za intelektualno vlasništvo²². Cilj će biti informiranje sveučilišta, istraživačkih organizacija i poduzeća o važnosti upravljanja znanjem i intelektualnim vlasništvom u međunarodnom okruženju.

Naposljetku, kako bi se osiguralo da EU može samostalno reagirati na svjetske krize i ublažiti rizike ovisnosti o trećim zemljama u području civilne sigurnosti, trebao bi ojačati industriju civilne sigurnosti ambicioznim pristupom sigurnosnim istraživanjima i inovacijama koji se temelji na kapacitetima.

daje međunarodnoj suradnji i dijalogu, ali i spremnosti EU-a na borbu protiv nepoštenih praksi i primjenu autonomnih instrumenata za ostvarivanje svojih interesa kad je to potrebno.

²⁰ Europska sigurnost obuhvaća, na primjer, zaštitu EU-a od vanjskih ili unutarnjih prijetnji, zaštitu i otpornost kritične infrastrukture na sistemske rizike i hibridne prijetnje, kao što su energetska infrastruktura, podaci i mreže, uključujući nadzor i praćenje u svemiru i državne satelitske komunikacije.

²¹ *Novi EIP za istraživanje i inovacije (COM(2020) 628).*

²² *Iskorištavanje inovacijskog potencijala EU-a – Akcijski plan za intelektualno vlasništvo za oporavak i otpornost EU-a (COM(2020) 760).*

EU bi trebao poduzeti sljedeće:

- nastojati postići dogovor o specifičnim bilateralnim planovima s prioritetnim partnerima iz trećih zemalja sa snažnom podlogom za istraživanja i inovacije, u kojima će se utvrditi zajedničke obveze za provedbu okvirnih uvjeta kako bi se osigurali ravnopravni uvjeti i promicanje zajedničkih vrijednosti.

Komisija će poduzeti sljedeće:

- 2021. će izraditi i promicati smjernice za rješavanje problema vanjskog uplitanja koje su namijenjene istraživačkim organizacijama i institucijama visokog obrazovanja u EU-u, i
- do kraja 2022. objavit će kodeks prakse za pametnu upotrebu intelektualnog vlasništva u međunarodnom kontekstu radi informiranja sveučilišta, istraživačkih organizacija i

4. UDRUŽIVANJE SNAGA NA SVJETSKOJ RAZINI ZA ZAJEDNIČKO SUOČAVANJE S GLOBALNIM IZAZOVIMA

Iz pandemije bolesti COVID-19 cijeli je svijet izvukao važnu pouku koju treba podjednako primijeniti na klimatske promjene, krizu bioraznolikosti i druge globalne izazove: razotkrila je nejednaku ranjivost zemalja i nemogućnost obuzdavanja bolesti unutar nacionalnih granica i pokazala potrebu i neiskorišteni potencijal suradnje za opću dobrobit. Gospodarska kriza izazvana pandemijom jedinstvena je prilika za „bolju ponovnu izgradnju” s naglaskom na održivost u kontekstu zelenog oporavka.

EU bi dakle trebao, uzimajući u obzir pravila i suradnju utemeljenu na vrijednostima koje predlaže, i dalje težiti okupljanju zemalja iz cijelog svijeta u multilateralnim partnerstvima za istraživanja i inovacije, koja će se usredotočiti na pronalaženje rješenja za globalne izazove kao što su klimatske promjene, kriza bioraznolikosti, onečišćenje, iscrpljivanje resursa ili zarazne bolesti, uključujući i krizne situacije²³, te omogućavanje zelene i digitalne tranzicije.

Multilateralna partnerstva za istraživanja i inovacije trebala bi biti nadahnuta uspješnim modelima kao što je Sveatlantski savez za istraživanje oceana²⁴. Savez je plod znanstvene diplomacije i okuplja znanstvenike, oblikovatelje politika te javne i privatne dionike koji žele poboljšati razumijevanje i upravljanje Atlantskim oceanom. Multilateralna partnerstva trebala bi se nadovezati na već poduzete aktivnosti ili pokretati nove inicijative i poprimiti različite oblike ovisno o fokusu i ciljevima. Mogla bi imati oblik neformalnih dogovora među partnerima radi koordiniranja njihovih neovisnih ulaganja u ključna područja ili partnerstava koja omogućuju udruživanje resursa u zajedničkim inicijativama.

²³ *Humanitarno djelovanje EU-a: novi izazovi, ista načela* COM(2021) 110.

²⁴ <https://allatlanticocean.org>.

4.1. Predvođenje globalne suradnje prema pravednoj zelenoj tranziciji

Kao globalni predvodnik koji se obvezao da će do 2050. postati prvi klimatski neutralan blok na svijetu, EU će nastaviti voditi međunarodne inicijative i zajednički se suočavati s ekološkim izazovima sa svojim međunarodnim partnerima, osobito najvećim svjetskim gospodarstvima i proizvođačima stakleničkih plinova. Međunarodna suradnja u području znanosti o klimi i okolišu presudna je za politike utemeljene na dokazima kojima će se rješavati problemi klimatske krize i krize bioraznolikosti. Trebala bi se usmjeriti i na razvoj čiste tehnologije u skladu s Pariškim sporazumom i europskim zelenim planom, poglavito takozvanim načelom „nenanošenja bitne štete”. Kao doprinos ostvarivanju tih ciljeva, ključna strateška razmatranja programa Obzora Europa obuhvaćaju djelovanje u području klime i smanjenje emisija, borbu protiv uništavanja okoliša, borbu protiv onečišćenja, promicanje kružnog gospodarstva i pravednu tranziciju. Oni će se nastojati ostvariti pomoću namjenskih istraživačkih tema i partnerstava koja su otvorena trećim zemljama.

Kako bi osigurao svoj vodeći položaj u zelenim tehnologijama, EU bi trebao sklopiti strateška partnerstva s tehnološkim predvodnicima i surađivati na globalnim forumima te pritom podupirati prihvaćanje zelenih standarda EU-a na svjetskoj razini. To bi trebao činiti kroz razne projekte i tijela, navedene u nastavku.

Sveatlantski savez za istraživanje oceana. Kako bi ojačala međunarodnu suradnju u istraživanju mora i inovacijama i aktivno pridonijela globalnim inicijativama kao što je UN-ovo Desetljeće znanosti o oceanima za održivi razvoj (2021.–2030.), Komisija će povećati potporu EU-a za Sveatlantski savez za istraživanje oceana. Znanost na području Arktika ostat će prioritet EU-a kao primjer globalnog vodstva.

Misija za inovacije²⁵. Riječ je o globalnoj inicijativi 24 države i Europske unije za ubrzavanje inovacija u području čiste energije, kojom se preuzima globalno vodstvo u klimatskim ambicijama na 26. konferenciji stranaka Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (COP26). Komisija predlaže jačanje predanosti EU-a Misiji za inovacije suradnjom s novim partnerima, usklađivanjem planova istraživanja, iskorištavanjem prednosti kao što je strategija za vodik²⁶ i produbljivanjem veza između relevantnih partnerstava u okviru Obzora Europa. EU u tom pogledu zajedno s Australijom, Čileom, Njemačkom i Ujedinjenom Kraljevinom predvodi određivanje područja primjene „misije za vodik”, koja će biti pokrenuta na konferenciji Misija za inovacije 2.0 u srpnju 2021.

Skupina za promatranje Zemlje (GEO). Komisija je vodeći supredsjedatelj ove globalne mreže za promatranje Zemlje za 2021. GEO ima kapacitet za povezivanje vlada i akademskih ustanova, pružatelja podataka, poduzeća, inženjera i građana u svrhu stvaranja inovativnih rješenja za promatranje Zemlje kojima će se odgovoriti na globalne ekološke, društvene i zdravstvene izazove.

²⁵ Misija za inovacije (<http://mission-innovation.net/>) globalna je inicijativa za ubrzavanje inovacija u području čiste energije, najavljena na 21. konferenciji stranaka Okvirne konvencije UN-a o klimatskim promjenama (COP21) održanoj 2015. Europska unija trenutačno predsjedava njezinim upravljačkim odborom.

²⁶ <http://mission-innovation.net/our-work/innovation-challenges/renewable-and-clean-hydrogen/>

Međunarodni forum za biogospodarstvo. Komisija će u okviru strategije za biogospodarstvo poticati inovativnije i konkurentnije društvo koje učinkovito raspolaže resursima i usklađuje sigurnost opskrbe hranom i ishrane s održivim iskorištavanjem obnovljivih izvora energije za industrijske potrebe, pri čemu osigurava zaštitu okoliša. U okviru strategije EU-a „od polja do stola”²⁷ Komisija će promicati suradnju na svjetskoj razini u poljoprivrednim istraživanjima u prioritetnim područjima kao što su zdravlje tla²⁸ i prehrambeni sustavi²⁹ i procijenit će izvedivost međunarodne platforme za znanost o prehrambenim sustavima s obzirom na UN-ov sastanak na vrhu o prehrambenim sustavima 2021.

EU podržava i rad **Međuvladina panela o klimatskim promjenama (IPCC) i Međuvladine znanstveno-političke platforme za biološku raznolikost i usluge ekosustava (IPBES).** Komisija namjerava predstaviti djelovanje EU-a u području klimatologije na Konferenciji Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (COP26) kako bi istaknula njegovu ulogu ključnog pokretača prelaska na klimatsku neutralnost i otpornost. EU bi trebao promicati sinergije između IPCC-a i IPBES-a s obzirom na međuovisnost klimatskih promjena i kriza bioraznolikosti, uzimajući u obzir i Strategiju EU-a o bioraznolikosti do 2030.

Komisija će promicati i rad **Međunarodnog panela za resurse (IRP)** kojim supredsjeda. Panel daje savjete o učinkovitoj upotrebi resursa i kružnom gospodarstvu, koji su ključni za novi akcijski plan EU-a za kružno gospodarstvo (CEAP), kako bi se operacionalizirao Globalni savez za kružno gospodarstvo i učinkovitu upotrebu resursa³⁰ (GACERE) i usmjerio rad skupina G-7 i G-20.

Cilj inicijative **novi europski Bauhaus**³¹ jest da europski zeleni plan³² bude kulturno, antropocentrično, uključivo i pozitivno, opipljivo iskustvo za sve i da se ubrza održivo ozelenjavanje izgrađenog okoliša. Na lokalnoj će se razini baviti najbitnijim problemima s kojima se suočavaju EU i ostatak svijeta.

²⁷ https://ec.europa.eu/food/farm2fork_en

²⁸ Uz uspostavu i podršku međunarodnih istraživačkih konzorcija (IRC) i sudjelovanje Komisije u Globalnom savezu za istraživanja stakleničkih plinova u poljoprivredi.

²⁹ „Food 2030”: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/environment/bioeconomy/food-systems/food-2030_en

³⁰ https://ec.europa.eu/environment/international_issues/gacere.html

³¹ https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_hr

³² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?qid=1596443911913&uri=CELEX:52019DC0640#>

EU bi trebao poduzeti sljedeće:

- dalje jačati međunarodnu suradnju u istraživanju mora i inovacijama preko Sveatlantskog saveza za istraživanje oceana, tako što će iskoristiti njegove uspjehe, objediniti njegove rezultate i jačati dimenziju od sjevernog do južnog pola,
- iskoristiti svoj vodeći položaj u upravljanju Misijom za inovacije kako bi ojačao multilateralni savez i usredotočiti međunarodne inovacijske aktivnosti na revolucionarne tehnologije i inicijative u području energetike koje pokazuju globalno vodstvo u klimatskim i ekološkim ambicijama u skladu s europskim zelenim planom.

Komisija će poduzeti sljedeće:

- podupirat će multilateralnu suradnju u području istraživačke i inovacijske politike za pravedne, zdrave i ekološki prihvatljive prehrambene sustave, osobito preko Međunarodnog foruma za biogospodarstvo, međunarodnih istraživačkih konzorcija i Globalnog saveza za istraživanja stakleničkih plinova u poljoprivredi, i
- u okviru inicijative novi europski Bauhaus 2022. će uspostaviti međunarodnu platformu za upravljanje znanjem putem koje će širiti informacije o normama, smjernicama i mogućnostima financiranja, a služiti će i kao repozitorij za ideje i razmjenu dobre prakse, te će sudjelovati u upravljanju zajednicom.

4.2. Promicanje digitalne tranzicije

Digitalni kompas 2030.³³ služiti će kao smjernica EU-u u promicanju globalnog pristupa najvećim tehnološkim i regulatornim pomacima, uključujući u području međunarodnog povezivanja i standarda. EU bi trebao zagovarati međunarodni pristup pouzdanim tokovima podataka te istodobno promicati svoj model sigurnog, otvorenog i otpornog globalnog interneta i ostvarivati ambiciozne ciljeve u pogledu pristupa tržištu. Suradnja u istraživanju i inovacijama jedan je od načina za poticanje digitalnih partnerstava s regijama u cijelom svijetu. Međunarodna digitalna partnerstva trebala bi donijeti više prilika za poduzeća u EU-u, rast digitalne trgovine putem sigurnih mreža, veće poštovanje normi i temeljnih prava i vrijednosti EU-a i poticajno međunarodno okruženje za digitalnu transformaciju u čijem je središtu čovjek.

Poticat će se međunarodna digitalna partnerstva koja se bave sljedećim temama: i. antropocentrična politika i propisi; ii. prilagođena i poboljšana rješenja za digitalnu povezivost; iii. poboljšana inovacijska partnerstva s digitalnim istraživačkim i inovacijskim ekosustavima; iv. veći fokus i dublja istraživačka partnerstva za ključne tehnologije, primjerice umjetnu inteligenciju, tehnologiju lanca blokova, internet stvari, velike količine podataka, podatke o svemiru, primjene digitalnih tehnologija za zelenu tranziciju, zdravstvo i obrazovanje. Primjeri obuhvaćaju:

³³ *Digitalni kompas 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće*, COM(2021) 118.

— zajedničku radnu skupinu za umjetnu inteligenciju s Indijom kako bi se uspostavili zajednički temelji za suradnju na konkretnim primjerima uporabe i na temama kao što su istraživanja i inovacije u području etične umjetne inteligencije i standardizacije,

— potporu za uvođenje širokopojasne mreže u regiji zapadni Balkan i zemljama Istočnog partnerstva te projekte digitalne povezivosti s Indijom i zemljama europskog susjedstva, Afrike, Latinske Amerike i ASEAN-a, među ostalim radi podupiranja zajedničkog djelovanja u istraživanju i inovacijama,

— potporu za pokretanje komponenata povezivosti digitalnog saveza s Latinskom Amerikom i karipskom regijom, koje će obuhvatiti izravnu vezu kabelima od optičkih vlakana između Južne Amerike i Europe (kabel BELLA).

Privatni sektor treba igrati ključnu ulogu u istraživanju i inovacijama za digitalnu tranziciju. Bit će povezan sa strateškim inicijativama za povećanje stručnosti EU-a u nekoliko strateških digitalnih područja.

Međunarodna digitalna partnerstva³⁴ otvorit će vrata zajedničkim istraživačkim aktivnostima, među ostalim u okviru zajedničkih poduzeća u području industrije, koja će služiti kao potpora vodećem položaju EU-a u tehnologijama u razvoju kao što je 6G ili primjena digitalne tehnologije u borbi protiv klimatskih promjena i ekoloških izazova.

Međunarodna digitalna partnerstva za istraživanja i inovacije promicat će se i putem globalne platforme EU-a s više dionika, Digital4Development Hub³⁵ (D4D), koja podržava antropocentričnu digitalnu transformaciju. D4D Hub objedinjuje mnoštvo digitalnih inicijativa i omogućuje kombiniranje resursa EU-a, država članica i financijskih institucija za koordinirani učinak na temelju pristupa Tim Europa. D4D Hub osnovat će regionalne podružnice u Africi, Aziji, Latinskoj Americi i karipskoj regiji, kao i u zemljama istočnog susjedstva EU-a, i okupit će sve relevantne dionike iz pojedinih regija.

EU bi trebao poduzeti sljedeće:

- razviti zajedničke istraživačke aktivnosti, među ostalim u okviru zajedničkih poduzeća u području industrije, koja će služiti kao potpora vodećem položaju EU-a u tehnologijama u razvoju kao što je 6G ili primjena digitalne tehnologije u borbi protiv klimatskih promjena i ekoloških izazova,
- izgraditi snažna međunarodna digitalna partnerstva koja se podudaraju s četirima stupovima Digitalnog kompasa 2030.

³⁴ https://ec.europa.eu/international-partnerships/topics/digital-partnerships_en

³⁵ https://ec.europa.eu/international-partnerships/news/team-europe-digital4development-hub-launched-help-shape-fair-digital-future-across-globe_en

4.3. Jačanje suradnje u zdravstvu na svjetskoj razini

Pandemija bolesti COVID-19 pokazala je da EU i svijet trebaju znatno poraditi na pripravnosti i socioekonomskoj otpornosti na zdravstvene i druge krize. U zemljama s niskim i srednjim dohotkom, kao i u područjima sukoba, pandemija je dodatno istaknula potrebu za jačanjem zdravstvenog sustava i globalnim pristupom zdravstvenoj sigurnosti. EU je iskoristio svoja snažna međunarodna partnerstva kako bi ubrzao mjere za suzbijanje virusa te je pokrenuo globalni odgovor na koronavirus, u sklopu kojeg je prikupljeno gotovo 16 milijardi EUR na svjetskoj razini, razvio platformu za podatke o bolesti COVID-19³⁶ i objavio manifest za istraživanje bolesti COVID-19 u EU-u. Zajedno sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom (SZO) i njezinim međunarodnim partnerima, EU je imao vodeću ulogu u uspostavi inicijative za brz pristup opremi za borbu protiv bolesti COVID-19 (engl. *Access to COVID-19 Tools Accelerator*, ACT-A)³⁷ i instrumenta COVAX³⁸. Cilj je ovih dviju inicijativa predvoditi razvoj i ravnomjernu raspodjelu sigurne i djelotvorne opreme za dijagnostiku, liječenje i cijepljenje protiv bolesti COVID-19. Farmaceutskom strategijom za Europu³⁹ trebala bi se dodatno ojačati vodeća uloga EU-a na svjetskoj razini u zdravstvenim istraživanjima i inovacijama, na dobrobit bolesnika u cijelom svijetu.

Komisija je iskoristila ranije uspjehe kako bi ojačala svoje vodstvo i, zajedno s talijanskim predsjedništvom skupine G-20, 2021. organizira globalni sastanak na vrhu o zdravlju kako bi razmotrila globalni odgovor na pandemiju COVID-19, uključujući inicijativu ACT-A, radi poboljšanja trenutačne i potencijalne buduće pripravnosti i odgovora na pandemiju. Uložiti će trud i u razvoj i promicanje niza načela za daljnju multilateralnu suradnju i zajedničko djelovanje radi sprječavanja budućih svjetskih zdravstvenih kriza te za zajedničku obvezu izgradnje zdravijeg, sigurnijeg, pravednijeg i održivijeg svijeta.

EU bi u tom smislu trebao promicati suradnju europskih platformi za ispitivanja koje financira s partnerstvima u okviru inicijative ACT-A, posebno kako bi osigurao brzu razmjenu kliničkih dokaza za procjenu potencijalnih terapija i cjepiva. Time će se poboljšati pripravnost za suzbijanje novih varijanti virusa i brže isporučivati učinkovita cjepiva i terapije u skladu sa strategijom EU-a za cjepiva protiv bolesti COVID-19⁴⁰ i strategijom EU-a za terapije protiv bolesti COVID-19⁴¹.

Komisija će se u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju obvezati na dodatno jačanje zdravstvenih sustava i globalne zdravstvene sigurnosti te povećanje pristupa lijekovima i medicinskim proizvodima, osobito pomoću istraživanja, inovacija, izgradnje kapaciteta i razvoja lokalne proizvodnje, s digitalnim inovacijama kao okosnicom strategije. Usredotočit će se na istraživanja i inovacije u području bolesti s velikim opterećenjem, zaraznih i nezaraznih bolesti ili zdravlja majki i djece.

³⁶ <https://joinup.ec.europa.eu/collection/digital-response-covid-19/news/european-covid-19-data-platform>

³⁷ <https://www.who.int/initiatives/act-accelerator>

³⁸ <https://www.who.int/initiatives/act-accelerator/covax>

³⁹ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/human-use/docs/pharma-strategy_report_en.pdf

⁴⁰ COM(2020) 245 final.

⁴¹ COM(2021) 355 final.

Komisija će nastaviti razvijati globalne saveze za zdravlje koji su već uspostavljeni ili kojima se pridružila proteklih nekoliko godina u ključnim sektorima kao što su rijetke bolesti⁴², kronične nezarazne bolesti⁴³, antimikrobna otpornost⁴⁴ i personalizirana medicina⁴⁵. Predložila je i da će podupirati partnerstvo europskih zemalja i zemalja u razvoju u području kliničkih studija (EDCTP) kojemu je cilj smanjenje individualnog, društvenog i gospodarskog tereta zaraznih bolesti povezanih sa siromaštvom u supsaharskoj Africi te da će podupirati istraživanja o velikim epidemijama zaraznih bolesti⁴⁶, razvoj i dostupnost cjepiva protiv novih zaraznih bolesti⁴⁷.

Komisija zajedno s Europskom agencijom za lijekove aktivno surađuje u inicijativama koje pružaju strateška usmjerenja i preporuke te potiče suradnju i razmjenu rezultata farmaceutskih istraživanja između globalnih regulatora⁴⁸.

Ova međunarodna partnerstva bit će prema potrebi proširena na Svjetsku zdravstvenu organizaciju i druge globalne aktere u području zdravstva.

Komisija će poduzeti sljedeće:

- razvijat će srednjoročni i dugoročni program za zdravstvenu sigurnost, pripravnost i jačanje zdravstvenog sustava,
- promicat će suradnju europskih platformi za ispitivanja koje financira EU s partnerstvima u okviru inicijative ACT-A i nastojati ostvariti ciljeve inicijative ACT-A u pogledu veće dostupnosti lijekova i medicinskih proizvoda, osobito na temelju istraživanja, inovacija, razvoja i promicanja digitalnih alata za zdravlje i povećanja lokalnih proizvodnih kapaciteta u partnerskim zemljama, i
- podržat će osnivanje globalnog zajedničkog poduzeća za zdravstvo u okviru partnerstva europskih zemalja i zemalja u razvoju u području kliničkih studija, u kojem će partneri EU-u biti države članice, zemlje pridružene programu Obzor Europa i afričke zemlje, radi suzbijanja zaraznih bolesti i hitnih javnozdravstvenih situacija u supsaharskoj

4.4. Promicanje inovacija

⁴² Međunarodni konzorcij za istraživanje rijetkih bolesti: <https://irdirc.org/about-us/vision-goals/>

⁴³ Globalni savez za kronične bolesti: <https://www.gacd.org/>

⁴⁴ Zajednička programska inicijativa za borbu protiv antimikrobne otpornosti – partnerstvo „Jedno zdravlje” za borbu protiv antimikrobne otpornosti: <https://www.jpiamr.eu/>

⁴⁵ Međunarodni konzorcij za personaliziranu medicinu: <https://www.icpermed.eu/>

⁴⁶ Globalna istraživačka suradnja za pripravnost na zarazne bolesti: <https://www.glopid-r.org/>

⁴⁷ Koalicija za inovacije u području pripravnosti za epidemije: <https://cepi.net/>

⁴⁸ Međunarodna koalicija regulatornih tijela za lijekove: <http://icmra.info/>

Zahvaljujući sve većoj digitalnoj povezanosti i pismenosti, lokalni se inovatori pojavljuju svugdje u svijetu, od velikih gradova do udaljenih ruralnih područja; povezuju se, razmjenjuju i zajedno pronalaze rješenja za globalne izazove u svim područjima. Da bi povećao i iskoristio ovaj neizmjerni potencijal i podržao strategiju o povezivanju⁴⁹, EU treba uspostaviti obostrano korisna međunarodna inovacijska partnerstva, koja obuhvaćaju mreže inkubatora i akceleratora, sa zemljama i regijama koje nude uzajamnu otvorenost za poduzetništvo i ulaganja. Ona bi među ostalim trebala poticati uspostavu takozvanih „soft landing” programa⁵⁰ i suradnju novoosnovanih poduzeća u EU-u i trećim zemljama, čime bi se proširila međunarodna dimenzija europskih partnerstava klastera⁵¹ i inicijativa za novoosnovana poduzeća u Europi⁵² te mreža digitalnoinovacijskih centara EU-a. Partnerstva će biti nadopuna aktivnostima Marie Skłodowska-Curie i promicat će mobilnost inovatora u oba smjera. Već djeluju u Indiji i Africi, a Komisija predlaže da se prošire i na druge regije.

Da bi europske inovatore dodatno potaknulo da iskoriste prednosti globalnog inovacijskog ekosustava, Europsko vijeće za inovacije (EIC) dat će priliku novoosnovanim i rastućim poduzećima u Europi koje podržava da sudjeluju na međunarodnim sajmovima. Istodobno inovatori iz stranih zemalja koji žele imati novoosnovana poduzeća s nastanom u EU-u moći će se prijaviti za potporu EIC-a da bi se dodatno povećala privlačnost i inovacijski kapacitet EU-a. Uz to, Europski institut za inovacije i tehnologiju (EIT) pokrenut će u odabranim trećim zemljama koordinirane aktivnosti svojih zajednica znanja i inovacija.

5. PRILAGOĐAVANJE SURADNJE S PRIORITETNIM ZEMLJAMA I REGIJAMA

EU bi s trećim zemljama trebao razviti slojevit i prilagođen pristup koji se temelji na različitim razinama uzajamnosti, ravnopravnim uvjetima i poštovanju temeljnih prava i zajedničkih vrijednosti. EU treba i dalje biti pouzdan i otvoren partner te istovremeno putem ciljane suradnje unaprjeđivati stručna znanja u ključnim novim područjima. Trebao bi sudjelovati u izradi inicijativa za potporu zemljama koje žele unaprijediti svoje ekosustave za istraživanja i inovacije.

5.1. Jačanje suradnje s industrijaliziranim trećim zemljama i gospodarstvima u razvoju

Velik dio suradnje s pojedinim zemljama odvija se u okviru multilateralnih globalnih partnerstava, no EU bi trebao nastojati ojačati bilateralnu suradnju kako bi unaprijedio znanja i objedinio resurse, posebno u područjima od interesa za EU.

Sjedinjene Američke Države. Suradnja sa Sjedinjenim Američkim Državama, s kojima EU dijeli visok istraživački i inovacijski kapacitet te zajedničke vrijednosti i načela, povezuje istraživače, inovatore i najbolje institucije u potrazi za rješenjima za globalne izazove.

⁴⁹ JOIN(2018) 31.

⁵⁰ *Soft-landing* je personalizirani program suradnje koji novoosnovanim i rastućim poduzećima olakšava istraživanje novog ekosustava.

⁵¹ <https://clustercollaboration.eu/find-partners/beyond-europe>

⁵² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/startup-europe/>

Ponovno obvezivanje Sjedinjenih Američkih Država na klimatske ciljeve i jačanje multilateralnog poretka prilika je za obnovu odnosa u istraživanju i inovacijama. Zajednička komunikacija „Nova strategija EU-a i SAD-a za globalne promjene”⁵³ sadržava niz prijedloga za suradnju s SAD-om, posebno poziv za osnivanje saveza za zelene tehnologije i novog Vijeća za trgovinu i tehnologiju EU-a i SAD-a. Uzimajući u obzir strategiju, Komisija predlaže povećanje uzajamnosti u bilateralnoj suradnji te podizanje razine koordinacije i usklađenosti između ulaganja u istraživanja i inovacije EU-a i SAD-a, prvenstveno za rješavanje klimatskih, digitalnih, energetske, okolišnih i zdravstvenih izazova.

EU bi trebao dalje razvijati suradnju s velikim znanstvenim silama kao što su **Kanada, Japan, Južna Koreja, Singapur, Australija i Novi Zeland**, među ostalim razmatranjem novih mogućnosti za užu suradnju, na primjer udruživanjem pod okriljem programa Obzor Europa.

Kina. Kina je važan istraživački i inovacijski partner EU-a u rješavanju globalnih izazova. Kina je ujedno i gospodarski konkurent i sistemski suparnik EU-a, zbog čega je potrebno ponovno uravnoteženje suradnje u istraživanjima i inovacijama. EU je započeo razgovore s Kinom o zajedničkom planu za uspostavu okvirnih uvjeta i vodećih načela suradnje radi postizanja ravnopravnih uvjeta i uzajamnosti, uz poštovanje temeljnih vrijednosti i visokih standarda etičnosti i znanstvenog integriteta. Na temelju toga odredit će područja istraživanja u kojima bi suradnja mogla biti obostrano korisna, na primjer klimatologija i zaštita bioraznolikosti, kružno gospodarstvo, zdravstvo, prehrambeni sektor, poljoprivreda, akvakultura i promatranje oceana. Razvoj suradnje s Kinom ovisit će o postizanju ravnopravnih uvjeta i uzajamnosti.

EU financira vlastitu mrežu za razmjenu znanja o Kini posvećenu istraživanjima i inovacijama, u sklopu koje države članice i EU mogu raspravljati i dijeliti primjere dobre prakse i strategije te donijeti zajednički pristup. EU bi istovremeno trebao poduzeti mjere kako bi iskoristio novi potencijal Kine za istraživanja i inovacije. Trebao bi potaknuti sveučilišta i istraživačke ustanove da osiguraju veću uzajamnost i obostranu korist suradnje s kineskim kolegama.

Indija. U skladu s dokumentom *EU-India Strategic Partnership: A Roadmap to 2025* (Strateško partnerstvo EU-a i Indije: plan za razdoblje do 2025.), pojačat će se suradnja s Indijom radi zajedničkog rješavanja globalnih izazova i postizanja održive modernizacije. Prioriteti će biti suradnja u zdravstvu, uključujući otpornost na zdravstvene krize, mjere za pravedno ozelenjivanje gospodarstva i težnja prema antropocentričnoj digitalizaciji. Razmatrat će se i suradnja u svrhu razvoja partnerstva za povezivanje EU-a i Indije⁵⁴, s naglaskom na mobilnost istraživača i inovatora, i strategija za indo-pacifičku regiju, djelovanjem u području plavog gospodarstva, primjerice morskog otpada.

⁵³ JOIN(2020) 22 final.

⁵⁴ Uspostavljeno na sastanku čelnika EU-a i Indije održanom 8. svibnja 2021. –

<https://www.consilium.europa.eu/media/49516/eu-india-connectivity-partnership-8-may-2.pdf>

Rusija. Suradnja EU-a s Rusijom temelji se na pet dogovorenih načela za djelovanje koje je utvrdilo Vijeće, prvenstveno u području istraživanja i inovacija, te na poželjnosti održavanja međuljudskih kontakata. U obzir se uzimaju prioriteti politike i interesi EU-a, potreba za većom uzajamnošću i ravnopravnim uvjetima te poštovanje temeljnih prava i vrijednosti.

5.2. Integracija suradnje sa zemljama EFTA-e, zapadnog Balkana i europskog susjedstva te Turskom i Ujedinjenom Kraljevinom

EU bi trebao dati posebnu prednost partnerima u neposrednoj blizini, među ostalim pridruživanjem programu Obzor Europa.

Zemlje EGP-a/EFTA-e. Zemlje EGP-a/EFTA-e dijele vrijednosti EU-a i daju važan doprinos europskom istraživačkom i inovacijskom okruženju. Podržavaju izvrsnost velikim ulaganjima u visokorangirane svjetske istraživačke organizacije, rade na suradničkim projektima i, s obzirom na njihovu razinu integracije u EU-u, primaju i šalju velik broj istraživača i inovatora u i iz EU-a.

Zapadni Balkan i Turska. Promicanje stabilnosti i prosperiteta zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja još uvijek je jedan od najvažnijih prioriteta EU-a. EU se posebno zalaže za provedbu namjenskog Inovacijskog programa za zapadni Balkan⁵⁵, među ostalim u okviru Gospodarskog i investicijskog plana za zapadni Balkan⁵⁶. Sudjelovanje u programima EU-a važan je element integracije Turske u politike i instrumente EU-a kad postoji zajednički interes za to i kad je u skladu s napretkom u cjelokupnom okviru njezinih odnosa s EU-om.

Istočno partnerstvo i južno susjedstvo. U skladu sa Zajedničkom komunikacijom o Istočnom partnerstvu⁵⁷ ciljevi Istočnog partnerstva nakon 2020. trebali bi obuhvaćati mjere suradnje u godinama koje dolaze. Partnerstvo EU-a s južnim susjedstvom⁵⁸, koje se temelji na obnovljenom partnerstvu s južnim susjedstvom i gospodarskom i investicijskom planu za to područje, ključno je za promicanje rasta i prosperiteta putem istraživanja i inovacija. Međunarodna suradnja pridonosi prijenosu tehnologija, inovacijama i zajedničkim istraživanjima te dovodi do otpornijeg i uključivijeg rasta, stvaranja održivih prilika za zapošljavanje, društva znanja i gospodarstva te poboljšanja zaštite okoliša putem inicijativa kao što je BlueMed⁵⁹.

Ujedinjena Kraljevina. Sudjelovanjem u programu Obzor Europa Ujedinjena Kraljevina će održati snažne veze s EU-om u području istraživanja i inovacija, koje će počivati na zajedničkim vrijednostima i na dugoj tradiciji sudjelovanja Ujedinjene Kraljevine u okvirnim programima za istraživanja i inovacije te europskom istraživačkom prostoru.

⁵⁵ Pojediniosti će se utvrditi na ministarskom sastanku u svibnju 2021.

⁵⁶ *Gospodarski i investicijski plan za zapadni Balkan*, COM(2020) 641 final.

⁵⁷ *Politika Istočnog partnerstva nakon 2020. Jačanje otpornosti – Istočno partnerstvo koje donosi koristi za sve* (JOIN(2020) 7).

⁵⁸ *Obnovljeno partnerstvo s južnim susjedstvom – Nova agenda za Sredozemlje* (JOIN(2021) 2).

⁵⁹ [Inicijativa BlueMed \(blue-med-initiative.eu\)](https://blue-med-initiative.eu).

5.3. Produblјivanje partnerstava EU-a s Afrikom, Latinskom Amerikom te drugim regijama i zemljama

Prilagođeni pristup posebno će biti usmjeren na suradnju s Afrikom, a nadovezat će se na postojeću suradnju s drugim regijama i zemljama⁶⁰.

Afrika. U skladu sa Zajedničkom komunikacijom „Put prema sveobuhvatnoj strategiji s Afrikom”⁶¹ EU nastoji pojačati suradnju s Afrikom u području istraživanja i inovacija. Djelotvornom primjenom znanosti, tehnologija i inovacija ubrzava se održiv i uključiv razvoj te prijelaz na društva i gospodarstva utemeljena na znanju, uz jačanje ljudskog kapitala, ponajviše kroz mobilnost i osposoblјavanje akademika i istraživača. EU predlaže niz ambicioznih regionalnih inicijativa za suočavanje s tim izazovima, koje je postalo još hitnije zbog pandemije bolesti COVID-19.

Komisija u uskoj suradnji s Komisijom Afričke unije predlaže provedbu niza inicijativa u okviru programa Obzor Europa koje zajednički čine sveobuhvatnu i ambicioznu „Inicijativu za Afriku”. To je u skladu sa sporazumom postignutim na ministarskom sastanku političkog dijaloga EU-a i Afrike na visokoj razini o znanosti, tehnologiji i inovacijama, održanom u srpnju 2020. Treba podržati četiri stupa suradnje: i. javno zdravstvo, uključujući otpornost i pripravnost za pandemije⁶²; ii. zelena tranzicija⁶³; iii. inovacije i tehnologije za stvaranje radnih mjesta⁶⁴; i iv. kapaciteti za znanost i visoko obrazovanje⁶⁵, osobito za žene i mlade.

Uz to, inovacijski program Europske unije i Afričke unije trebao bi pridonijeti pretvaranju rezultata istraživanja i inovacija u proizvode i usluge s konkretnim učinkom putem raznih mjera koje unapređuju poslovni razvoj i pristup financijskim sredstvima za inovatore.

Prioritet koji se daje suradnji s Afrikom uključuje dugogodišnju bilateralnu suradnju s Južnom Afrikom⁶⁶, a EU istodobno nastavlja održavati partnerstva s drugim državama i regijama u kojima se objedinjuju resursi EU-a, država članica i financijskih institucija putem inicijativa Tim Europa.

Latinska Amerika i Karipsko otočje (LAC). Komisija će podržati provedbu strateškog plana EU-a i CELAC-a za znanost, tehnologiju i inovacije⁶⁷ koji se temelji na četirima glavnim područjima suradnje s tom regijom: i. globalni izazovi, ii. mobilnost istraživača, iii.

⁶⁰ Prilike za suradnju u istraživanjima nastaviti će se pružati i drugim regijama i zemljama koje nisu izričito navedene u nastavku.

⁶¹ *Put prema sveobuhvatnoj strategiji s Afrikom*, (JOIN(2020) 4).

⁶² U okviru partnerstva europskih zemalja i zemalja u razvoju u području kliničkih studija i predloženog globalnog zajedničkog poduzeća za zdravstvo.

⁶³ Među ostalim u okviru partnerstava između EU-a i Afričke unije za sigurnost opskrbe hranom i ishrane te održivu poljoprivredu, klimatske promjene i održivu energiju te sporazumâ o partnerstvu u održivom ribarstvu.

⁶⁴ Primjerice, u okviru partnerstva za inovacije Afrike i EU-a.

⁶⁵ Među ostalim uključivanjem znanosti u donošenje politika, promicanjem otvorene znanosti i pilot-programom Afričke istraživačke inicijative za znanstvenu izvrsnost.

⁶⁶ Sporazum o znanosti i tehnologiji s Južnom Afrikom.

⁶⁷ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/strategy_on_research_and_innovation/documents/eu-celac_strategic-roadmap-2021-2023.pdf

istraživačka infrastruktura i iv. inovacije. Potrebno je uspostaviti i bolju suradnju s Brazilom, Meksikom, Argentinom, Čileom i drugim partnerima EU-a u toj regiji, i to u područjima zelene i digitalne tranzicije, zdravstva ili razvoja zajedničkih rješenja za održiv oporavak. Sve veća suradnja sa svemirskim programom EU-a i novi centri Copernicus i Galileo u regiji LAC bit će ključni za pokretanje inovacija i istraživanja u regiji.

Udruženje država jugoistočne Azije (ASEAN). Regionalna suradnja sa zemljama ASEAN-a bit će pojačana zahvaljujući potpori EU-a za suradnju i mobilnost u istraživanju i inovacijama unutar regije ASEAN u okviru dijaloga ASEAN-a i EU-a o znanosti i tehnologiji.

EU bi trebao poduzeti sljedeće:

- nastojati postići dogovor o zajedničkom planu EU-a i Kine o budućnosti znanstvene, tehnološke i inovacijske suradnje kako bi se osigurali ravnopravni uvjeti te uzajamnost kao preduvjet buduće suradnje; i
- provesti strateški plan u okviru Akcijskog plana EU-a i CELAC-a za znanost, tehnologiju i inovacije (2021.–2023.) te podržati dijalog ASEAN-a i EU-a o znanosti i tehnologiji.

Komisija će poduzeti sljedeće:

- osmislić će selektivne i ciljane mjere međunarodne suradnje u pozivima za podnošenje prijedloga u područjima od zajedničkog interesa u okviru Obzora Europa i, kad je to opravdano i ovisno o slučaju, iskoristit će mogućnosti pridruživanja Obzoru Europa, pritom osiguravajući uzajamnost, obostrane koristi i poštovanje temeljnih vrijednosti, i
- izradit će strateške planove za istraživanja i inovacije za Afriku, u kojima će objediniti programe Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa Europe s programom Obzor Europa, a 2021. će pokrenuti sveobuhvatnu i ambicioznu „Inicijativu za Afriku” u okviru prvih radnih programa Obzor Europa.

6. ZAKLJUČAK

Budući da mu je cilj ojačati svoj položaj u svijetu, EU bi trebao nastojati provoditi ovaj globalni pristup u koordinaciji sa strategijama država članica, prema potrebi koristeći Forum EIP-a za tranziciju. Komisija će pratiti provedbu mjera navedenih u ovoj Komunikaciji i ocjenjivati njihov doprinos ciljevima globalnog pristupa, uzimajući u obzir referentna mjerila kao što su iznos mobiliziranih međunarodnih ulaganja u multilateralnu suradnju za istraživanja i razvoj, broj zajedničkih međunarodnih znanstvenih publikacija i napredak u postizanju uzajamnosti pristupa javno financiranim istraživačkim i razvojnim programima. Prva procjena napretka provest će se na međunarodnoj konferenciji koja će se organizirati 2022. Nakon toga slijedit će dvogodišnja izvješća Komisije Europskom parlamentu i Vijeću,

koja će zamijeniti izvješća o provedbi i posebne planove za određene zemlje predstavljene u Komunikaciji o međunarodnoj suradnji u području istraživanja i inovacija iz 2012.⁶⁸

U svijetu koji se brzo mijenja znanost i tehnologija ključni su pokretači vanjske politike, ali i jedan od glavnih uzroka geopolitičkih tenzija. Zbog toga je potrebna produbljena suradnja zasnovana na otvorenosti, ravnopravnim uvjetima i poštovanju temeljnih prava i vrijednosti te potpora otvorenoj strateškoj autonomiji EU-a. Novi globalni pristup istraživanju i inovacijama, predstavljen u ovoj komunikaciji, ojačat će globalni kapacitet za iznalaženje rješenja za zajedničke izazove s kojima se čovječanstvo suočava i povećati pozitivan utjecaj EU-a u svijetu.

⁶⁸ COM/2012/0497 final.